

Ummælið um ummælini:

Tað finst bert eitt frælsi. Tað andaliga Alt annað er hvørvisjón, lognbrá, utopi, sigur Magnus Dam Jacobsen m.a. í hesum ummæli

Men, lat meg venda aftur til mína trúgv, mína lívsfilosofi. Eg havi ikki lisið mær til hana. Hon er vaksin innanúr mær undir bardaganum fyri at lívbjarga mær sál-arliga sum líkamliga. Tá fann eg hana, ella hon fann meg. Ti er trúgv mín so sterk. Hon kann ikki vikast. Hon er eg. Hon er Gud. Tað vil siga menniskjasálin. Upprunin, lífskraftin, tað skapandi í menniskjanum. Líkamið kann týnast. Men, hesin ævigi tankin. Trúgvin uppá menniskjað. Frælsið. Ti tað finst bert eitt frælsi. Tað andaliga. Alt annað er hvørvisjón, lognbrá, utopi, Hetta frælsið kann ong-antið týnast

Frámhald

Gjøgnum allar tíðir finnast menniskju, sum uttan at hava hoyrt ella lisið sær til, koma til sama úrslit. Og tað er hetta, sum, hóast alt, ger ein so glaðan og sterkan. Vitanin um, at ein ikki stendur einsamallur. Ti, tað finst eingin endalig loysn uppá hesi sálarlígu álopini. Men, vit-anin um, at tey koma niður í eitt vist dýpi og so taka seg uppfrá- aftur, hjálpir einum. Og skuldi tað borið á, at ein ikki er forur fyri at klára tað longur. Já, so hevur ein møguleikan sjávar av avgera stál- ella strádeyðan.

Nú má lesari mín ikki halda, at eg undirmeti bókmentir. Nei, eg elski bókmentir. Eg las mína fyrstu veruligu bók 8 ára gamal. Tað var Robinson Crusé eftir Daniel Defoe. Eg slúkti bókur. Var lesihestur um ein háls. Las alt: Teknisögur, romanblóð, Victor Hugo, Jules Verne, Marryat, Tarzan-bókurnar eftir Burroughs, Familie-Journalen, Hjemmet, Hus og hjem, Strömberg, Dickens, Morten Korch, Martin Joensen, Heðin Brú, Regin í Lið, Jack London, Melville, Edgar Allan Poe. Áðrenn eg varð 14 hevði eg lisið alt bókasavnið hjá faðir. Tað vil siga allar tær føroysku bókur av týðningi, sum tá funnst. Faðir átti eisini Varðan. Men, sum fráleidd, lærði eg meg at velja bókur. Gjerdist meira vandin. Las bert tað eg meinti var dygd. Okkurt skemtligt minnst ein eisini frá teirri tíðini. Tá eg blaðungur gjordist kommunistur, sum eg kvetti við eftir Ungarn, vóru foreldur míni heilt bangin um meg. Góvu mær tí, sum mótrák, ein árgang av *Det Bedste* í jólagávu. Men tá hevði eg longu fyri langari tíð síðani kvett við hetta blað eisini. Seinast í 20-árunum, tá eg var farin undir at byggja, ein hevði jú bæði konu og born, datt

lesingin niðurfyri. Eg hevði ov mikið at takast við. Seinni kom so skilnaðurin. Í 1/2 ár eftir reykt eg niður í helvitið. Fekk nóg mikið at gera við at halda mær so dánt oman fyri vatnaskorpuna. Hetta var bardagi við lit. So harður, at eg hugsi ikki meira enn ein evarska litil partur kom igjøgnum.

Men, heldið var við mær. Hetta kann eg ikki takka mær sjálvum fyri. Men, minum forfedrum. Teimum, ið hevdu givið mær heilsuna, og vítið. Og uttan mína vitan, sum sjálvandi eisini umfatar mína bókmentaligu barlast, hevði eg kanska ikki klára tað. Komi at hugsa um bókina *De syv Hænge*. Nú minnst eg, tíverri ikki hvør ið hevur skrivað hana. Men finnur tú bókina, finnur tú eisini rithovundan. Bókin var umsett úr russiskum. Tey, ið skulu heingjast, eru 5 anarkistar, 3 menn og 2 kvinnur. Hesi 5 berjast fyri einum ávisum endamáli. Hava tí eitt stóð at byggja á. Men, tey eru bara menniskju. Og sum Nis Petersen sigur í yrking síni *Dommeren frá Galway Bay*, hesi orð: *før flyr jernet for magnetens magt, for krop vil skilles fra krop!* Bókin skal lesast. Ikki er hon stór í vavi. Løtt er hon at lesa. Og, hon er ein dýrgripur. Sætti, ið stríkkuna skal hava, monubrestin, er ránsmaður. Hesin, ið eins og rottan, er vanur at snúgva sær. Er djuravur, snúðin, ráðsnarur, stutt millum tanka og gerð, hugsar allatiðina, sjálvandi, um at flýggja. Men, her fær hann ikki anarkistarnar við sær. Ti teir vilja ikki ver sakleysum menniskjum at bana! hermonnum. Sjeyndimaðurin er hann, ið ringast er fyri. Hetta er almúgumaður, fátækur bóndi, fákunnugur, uttan mentan, moral, vitan. Nú mugu vit minnst til, at hetta fyrigongur í Ruslandi, ikki í Føroyum, men

álíkvæl. At hann er bóndi er bert av tilvild. Persónarnir eru allir valdir við einum ávisum endamáli. At lýsa nakað rithovundanum liggur nær. Bóndin er hebbareður, sjálvandi! Hann hevur einki, ið kann bera hann um hesa ræðiliga hending. Hann biddar, bonar, biður, tryglar. Einki hjálpir. Hann hevur ikki vonina og trúna um at sleppa undan við egnari meg, sum ránsmaðurin. Ikki samanhalðið hjá anarkistunum, ið ber teir um deyðans gátt. Hann bert tann livsvilja, tann sakleysa, hjálparloysið, sum seyðurin hevur, tá hann verður svævdur. Ti er vitan neyðug, og trúgv. Sum Hanus so beinraktur sigur. Hann dugir væl at siga tað, og tað situr: Haldið ikki at fremm- andað, brúkt við hógv, ger skaða. Tað sum ger skaða, er dreivut ella ósonn ella einkisig- andi skrivning, so kann hon vera so føroyskt hon vera við. Lærið tykkum fremm- andaðorðini. Tey eru hent at duga. Eitt nú, tá demagogarnir, júrstarinar, polit- ikkarnir og EF-teknokratarnir herja á. Ti teir brúka fremm- andað, og tað við lit. Og teirra styrki er, at hini ikki duga tey!

Lat meg sleppa Hanusi og venda aftur til bókaheimin. Í dag lesi eg næstan bara tekni- søgur. Teknisögur og avisur. Avisurnar eru dagsins søga. Teknisøgurnar: Tintin, Lucky Luke and The Jolly Jumper, Dalton Brothers, Asterix, Prince Valiant, Smølfene, Hag- bart, Valentin (sciencefiction- søga), Anders And lesi eg sjálv- andi, men bert úrválssøgurnar. Styggur Ulv verði eg tó ongantið troysttur av. Hann er, og verður, ein sjarmerandi fani. Og eg skrivi. At skriva kann eg ikki lata vera við. Til dømis havi eg í dag, bert stoður í, tá eg skal taka mat til mín, sitið við skrivigagnid síðani klókkan 10 fyrrpartin. Nú er klókkan 16. Eg ætli mær at halda á eina løtu enn. Og hetta brotið skal ikki seinskrivast. Tað fer út, sum tað er. Bert skrivað niður eina ferð

útfrá stuttari skitsu. Men, tað er ikki sliðið eg havi stundir til tess. Bókurnar skulu leggjast til rættis. Tær skulu prentast, og eg fylgi við í prentingini, so vilt tað er gjorligt. Teir kunnu bara snyta meg undir trykkingini og í bókbandinum. Tær skulu pakkast. Tær skulu sendast. Tær skulu seljast. Brøv skulu skrivast. Fakturar, Bókhalð- skal forast. Pengar skulu krevjast inn. Bókurnar skulu gjald- ast. Tá kvöldið kemur og song- artíð, eg hati at fara ov seint í song og eg hati at ferðast, so leggi eg meg væl til rættis. Taki eina teknisogu í hondina. Her eru litir og fantasir. Frálíkar tekningar. Beinraknar og stutt- ligar einaróður og samróður. Her er ein so deildiga friur fyri øllum uttaná tvætliti, hátiðarligum ló- um, tóvum, einkisigandi kom- ediuspæli. Í teknisögurnum er einki ógjorligt. Tankin, innskot- ið, frælsið hevur her ótandar rásir. Stríkan leikandi og løtt, óheft, springandi, livandi. Her kann alt sigast til gamans og álvara. Besta skemti- og ræð- soguteknara vit føroyingar eiga, uttan at taka nakað frá nøkrum, er Klaksvíkingurin Óli Petersen. Einasta orsøkin til, at eg haldið Dagblaðið er *Rotturarnar* hjá Óla. Hvi ikki, Óli, goyma *Rotturarnar* og geva tær út í myndahefti?

Men, eg keypi enn bókur. Seinastu viku keypti eg bókina um málaran Gauguin eftir Bengt Danielsson. Vikuna fyri keypti eg ein gamlan kenning, *The Moon and Sixpence* eftir Somer- set Maugham, ið persónliga kendi familjuna Gauguin. Eina bók aftrat keypti eg um hetta menniskja. Av er henda, sum gentan sigur frá, tann besta av teimum. Havi bert ikki titlun í heysinum. Men hon er skrivað av tveimum menniskjum í felag, Gauguin, sum knappliga 40 ára gamal, skræðir seg burtur úr vølastoði síni í einari tryggari, borgarlígar tilveru og leitar út í óvissuna. Drivin at kraftini, dringini innanfrá, sum er sterk- ari enn alt annað. Leitar til

Paris, Bretangne, Tahiti á leitan síni eftir tí upprunliga, feska, óspilta menniskjanum. Kanska var tað bara dreymin hann fann. Men, hvat ger tað. Hvát er meira veruleiki enn júst hesir dreymir, ið gera lívið so ríkt og vert at liva. Á lórfiti síni, við pensli og liti. Í træskurðum og keramikki, gav Gauguin okkum lut í rikidomi sínum. Myndir, dreymir, ætlanir, arbeiðsverk eftir eitt sjáldsamt menniskja. Hann gjordi heimn rikari, við- ári, meira lokkandi, viðkvæman, litfagrari.

Á kvøldborði minum liggur bókin Erasmus frá Rotterdam eftir Stewfan Zweig. Tað er mær sagt, at ein orsøkin til hansara so glógvandi stíl, er tann, at hann fyrst fór undir, eins og Hanus, at umseta. Soleiðis vann hann sær kunnleika í, at brúka skriviambóðið og orðatílfarið, víðkaði um sjónarringin og evn- ini. Og ein kann sanniliga sigast, at tað eydnaðist honum. Minnst samróðið eg hevði við Axel Tórgarð, prest: Sum tú kanst hugsa tær, Magnus, so havi eg lisið nógvá kirkjúsøgu. Men ongantið havi eg lisið nakað, ið gevur eina so góða lýsing av hesum báðum stórmenni, Luther Og Erasmus! Stefan, sum var jodi, flýggjaði úr elskaða fœðil- andi sínum, Eysturriki, undan nazistunum. Hann doyði yviri í Sudámeriku. Valdi sjálvur at gera enda á livinum. Stáldeyðan framur strádeyðan. Gentan fylgdi við honum. Hond í hond gingu tey inn í ævinleikan. Ája, flestu av teimum bókum eg keypi, eru kendir og elskaðir vinir. Bókur eg fyrr havi lisið. Bókur, sum eru ein partur av mær sjálvum, sum eg elski. Og tær tola saktans at lesast um- aftur. Meira enn so. Ti ár eru liðin. Eg havi sögið og drukkidi til mín. Anda, gjøgnumlivað, roynt hópinn meira enn seinast við hittust. Eri ti betur fyri at meta um, kenna virði í hesum dygdarverkum. Skapaði av hes- um heitu, so spjaddu og tó so heilu menniskjum.

